

KDO CHYTÁ V ŽITĚ

POHLED DO DUŠE REZIGNUJÍCÍHO ČLOVĚKA

Co se týče maturitní četby, postup výuky je poměrně jednoduchý. Jako první se studují nejstarší literární díla, ze kterých se čtyři dlouhé roky prokousáváme až k dílům moderním, které probíráme v oktávě. Výhoda tohoto systému je, že se studentovi časová linie postupu literatury neplete. Bohužel to ale znamená, že se k některým knihám dostáváme až ke konci studia, kde už na čtení není tolik času a všichni si své knihy k maturitě vybírají buď podle jejich délky nebo hodnocení na internetu. To je podle mě největší škoda právě u (ne vždy kladně hodnoceného) kontroverzního románu od Jeroma Davida Salingera, *The Catcher in the Rye*.

Příběh knihy je prostý. Mladého Holdena Caulfielda vyhodili z další školy a on se musí za pár dní vrátit domů, kde na něj budou čekat našťvaní rodiče. Rozhodne se proto sbalit dřív a těch pár dní volna strávit cestováním po New Yorku. Celá kniha je psaná nespisovným jazykem a hrubkami se nešetřilo, vypravěčem je totiž sám Holden. Právě tohle spoustu čtenářů na první pohled odradí, knihy se přece mají psát spisovně! Tento pohled na věc je ale podle mého názoru chybný. *Kdo chytá v žitě* nemůžete číst jako všechny ostatní knihy a vstřebávat naservírované informace, ze kterých si pak vytvoříte obrázek. Abyste si "Chytače" užili, musíte se vžít do Holdena a domýšlet si části příběhu, které ani na papíře napsané nejsou.

To totiž dělá Salingerovu knihu tak zajímavou. Celý děj vám Holden vypráví ze svého úhlu pohledu a ne všechno je, jak se zdá. Holden je totiž nespolehlivý vypravěč, takže někdy místo vykreslení toho, jak se cítil, napíše jen pár vět ve stylu: „Já se vám cejtil pod psa!“ A je na čtenářovi, aby si z kontextu domyslel, co se mu odehrávalo v hlavě.

Tento styl psaní zároveň otevírá dveře různým interpretacím, se kterými může čtenář i sympatizovat.

Holden je totiž sice neustále nešťastný a cynický, ale má k tomu své důvody. Má pocit, že se lidé starší než on pořád přetvařují, že nikdy nedají najevo, co si doopravdy myslí. Nemáme ale podobné myšlenky někdy i my? Pro mě je *Kdo chytá v žitě* příběhem studenta, který svoji roli ve společnosti odmítá a vzdává pokusy o to si najít jinou. Je to varovný příklad toho, co by se mohlo stát, kdyby člověk ztratil svůj cíl. Pro někoho jiného to ale může být inspirativní příběh, ve kterém je Holden pánem svého života bojující za individualitu proti všudypřítomné monotónnosti a vzorem, podle kterého by se měli lidé chovat. Vše záleží na interpretaci, což je také důvod, proč je kniha tak kontroverzní – každý si v ní najde to, co chce. Proto doporučuji si nehledat děj ani shrnutí postav, ale vytvořit si na vše svůj vlastní názor.

Doufám, že vás můj „rozbor“ inspiruje k tomu si román přečíst nebo alespoň jeho četbu zkusit. Zfilmován nikdy nebyl a na žádost autora nejspíš ani nebude. Někde zakázaný, jinde v kánonu, opěvovaný i nenáviděný. Inspirovali se jím režiséři, autoři i vrazi. *Kdo chytá v žitě* je jednou z nejvlivnějších knih 20. století a své místo si mezi velikány, jako je Shakespeare nebo Hemingway, rozhodně zaslouží. Skepse a smutek je totiž součástí života stejně tak jako hrdinství a odvaha.

JAN SVOBODA